

Fiskifrøði

Oddagrein

VIT hava tvey sløg av fiskifrøðingum. Teir skriftlærðu í Nóatúni og teir lívslærðu, ið hava sitt starvstað á floti víða hvar í Norðuratlants-havi.

IKKI kann sigast, at hesir frøðingar eru samdir í teirra metingum viðvíkjandi fiskatilfeinginum runt oyggjarnar. Hetta er spell, tí politikarin, ið skal taka støðu til karmar og fyrirtæti, er á »herrens mark«, tá ið ráðgevingin ikki er í lagi.

TAÐ er hon ikki sum nú er.

TRÚÐVIRÐIÐ hjá teimum skriftlærðu er ikki sum tað var eftir hetta.

Teir politikarar, ið hava roynt at arbeiða eftir tilráðingum úr Nóatúni, hava helst eisini nú mist nakað av trúnni. Hví kann spyrjast. Orsøkirnar eru fleiri.

Í 1993 sat eitt landsstýri, ið hevði viljan at grunda sínar avgerðir á teir bókligu frøðingarnar. Krøvini, ið komu, vóru strong - ja, næstan markleysa strong. Tað var sum um, nú teir bókligu høvdu orðið - nú skuldi setast krøv, so tað forsló. Frøðingarnir í vinnulívinum høvdu eina aðra og meiri hóvliga meining.

IKKI bøtti um hugmóðina hjá teimum bókligu, at teir bæði høvdu Nyrup og Lyksetoft í sínum parti. Afturlitandi, so var tað vinnan, ið fekk rætt - halda vit enn í hvussu er.

EYÐMÝKJANDI má tað hava verið at uppliva sum fiskifrøðingur, tá ein kanadiskur fiskifrøðingur uppá »bestilling« koldmði I.C.E.S. og legði grundarlag undir fría fiskiskapin, ið vit hava í dag. Tí friur er hann. Lógin um fiskidagar er ein táta, tá ið hugsast skal um stovnsrøkt.

ICES er komið við nýggjari tilráðing. Neyvan lurtu nógvar eftir tí. Stovnurin hevur helst í hugaheiminum hjá mongum føroyingum spælt fallit. Canadiski fiskifrøðingurin og stívræna stóðan hjá frøðingunum í Nóatúni syrgdi fyrri restini.

EFTIR situr so føroyingurin og veit hvørki út ella inn. Hvar skal hann fara eftir ráðum? Frá hesum teigi skal boðskapurin vera til frøðingar av ymskum slag: Takið tykkum saman, gevið okkum góð ráð, haldið uppát at undirmeta hvønn annan og læri av gongdini tey seinastu 7 árin, so skal nokk bliva betur.

MISTØK kunnu øll gera, eisini fiskifrøðingar. Tað er tí okkara avgjörða hugan, at brúk er fyrri okkara fiskifrøðingum í Nóatúni, tí teir gera eitt gott og týðandi arbeiði á nógvum økjum.

TÁ hugsað verður um, hvussu heimsins tjóðir fara við náttúrufrøðingunum, so er tað ein stór og álvarsleg uppgáva, sum fiskifrøðingar o.a. hava. Tað skal vera vón okkara, at fiskifrøðingar, fiskimenn og politikarar finna rætta steivið og í felag tryggja okkara framtíð.

Sjónarmið

Føroyskur fiskivinnupolitikkur?

Tað fer ongantíð meira óvirkaður fiskur av landinum enn í dag. Eg havi gjørt vart við fyrr (februar 97), at henda gongd kolrennur flakavinnuna, og vil eg bert leggja afturat, at henda gongd kolrennur alt samfelagið, um hildið verður fram á henda hátt.

Skiparar og reiðarar gera vart við, at prisurin í Føroyum er ov lågur, og at føroyingar ikki duga at selja fisk. Hvørt einasta flakavirki í Føroyum kappast hvønn dag við nógvar fiskakeyparar úr Íslandi, Noregi, Onglandi, Týsklandi og eisini úr Danmark. Flakavirkini í Føroyum og søluliðið hjá teimum skal burt út sagt verða. Europameistari hvønn dag alt árið ígjøgnum, um ikki so verður fiskur seldur øðrum. Hesar eru treytirnar í dag.

Um skipini arbeiða undir somu umstøðum, merkti hetta, at kvoturnar, sum skipini hava, vóru útbjóðar hvønn dag til føroyingar og aðrar europeiskar skipaegjarar, og skipini høvdu á tann hátt bert kunna fiskað í ein dag isenn.

Kvotur
Stóðan í dag er hon, at tann sum eigur eina kvotu, t.v.s. eitt skip við fiskidøgum, kann planleggja sitt. Hesin eigin kann, um hann vil, gera fasta avtalu við einkultan/ar framleiðarar, ella hann ynskir at »spæla« við

í uppboðssølum í Føroyum ella útlandinum, hvørja viku.

Afturat hesum kann kvotueigarin so eisini avgera, um hann vil selja fiskin til sitt egna virki. Kvotueigarin kann t.d. flokka besta fiskin burtúr, sum hann sjálvur kann senda á feskiskamarknaðin í útlandinum. Restina selur hann til tað hungandi trygdarnetið (flakavirkini í Føroyum), sum er noyðt at taka við tí, sum er, tí tað er størri eftirspurningur enn útbót. Stutt sagt er kvotueigarin forfórdeildur.

Fiskidagaskipanin
TAC'íð fyrri 1996 var 24.000 tons av toski. Samært nýttársrøðu lógmans vórðu fiskað 37.000 tons fram til 31. desember 1996. Tilráðanin um 43.585 fiskidagar ístaðin fyrri nøgdar kvotur varð gjord av fiskivinnu umsitingini og skipabólkunum sjálvum, og skuldi tað merkt, at menn vóru á einum máli um, at hetta var endaligt. Men so var ikki. Útróðrarmenn fiskaðu sínar dagar upp, áðrenn teir høvdu væntað og gjørdi síðani »malør« og fóru í verkfall. Endin var, at ein fundur varð hildin á Viðar-eiði millum Útróðrarfelagið og Fiskivinnu- og Udguleikarnar. Á hesum fundi varð fiskidagatalið hækkað við 5.000 døgum. Skiljið tann ið vil, men ein endalig av-

gerð varð tikin stutta tíð áðrenn, men Fiskivinnu- og Udguleikarnir torðu ikki at halda fast og harvið verja tilfeingið hjá okkum øllum. 5.000 fiskidagar er ein hækking uppá 12%.

Omaná hetta frættu vit mánadag 26. mai. at ICES mælir til at veiðitrysti verður minkað við 30% um.

Flest øll eru samd um at fiski verður ov nógur toskur og eru avleiðingarnar av hesum kendar.

Marknaðurin heima og uttanlanda
A føroyskum fiskauppboðssølum er nógvar størri eftirspurningur enn útbót. Eingin keypari kann tí planleggja söluna, áðrenn hann keypir. Hesin óplanlagdi handil viðfórir í veruleikanum, at vóran verður seld á nýggjari uppboðssølu, tá framleiðararnir hava fingið fatur á fiskinum. Henda uppboðssølan er millum

føroyskar sölufyrirtøkur, strámen og eisini kundar í útlandinum.

Allir kundar, tað verði seg stóri, miðal og smærri fyrirtøkur, sum handla fisk, mugu hava trygd fyrri, at teir fáa vøruna samanhangandi. At levera fisk hvørja viku til marknaðarpris merkir álit. Við hesi trygd vil kundin byggja sitt útvalda kundadant upp og vil tí gjalda okkum meiri fyrri fiskin. Um vit bert eru við tá vit hava hug, verða vit altíð í skugganum av øðrum leverandørum og fáa ongantíð besta pris. »Gandaorðið« er leveringstrygging.

Sum nevnt áður, so eru minst tvær uppboðssølur til hvønn stert. Hetta merkir, at planlagda sølan ella leveringstryggingin als ikki er møgulig við núverandi skipan.

Hvat er ein høgur prisur? er tað ein rættur prisur?

Vit vita, at ein upsi, sum kostar kr. 5,- pr. kg. ráfisk inn á eitt flakavirki og verður framleiddur til liðugt-vøru, har arbeiðsløn, pakningur, el o.s.fr. kemur afturat viðfórir eina virðis-øking, sum svarar til umleið kr. 4,- pr. kg. ráfisk netto ella tilsamalan eitt úflutningsvirði uppá kr. 9,00 pr. kg. ráfisk. Harafturat kemur so flutningsfeløg, trygging,

Framhald á síðu 9

Føroya Musikkskúli

Avloysari til skrivstovuna skúlaárið 1997/98

- Arbeiðstíð:** 1/2 tíð fyrra- ella seinnapart. Skúlaárið byrjar 18. august.
- Løn:** Sbrt. Starvsmannafelagssáttmálanum.
- Arbeiði:** Umsitingarligar og fíggarligar uppgávur í sambandi við rakstur skúlsans.
- Krøv:** Góður málkunneiki. Teldufimi. Sjálvstøðugt arbeiðslag. Fíggjarkunneiki.

Nærri fæst at vit aum starvið við at venda sær til Føroya Musikkskúla, Falkavegi 6, Tórshavn, Tlf. 16462, fyrrapart kl. 9-13.

Umsóknir mugu vera skúlanum í hendi í seinasta lagi 20. juni 1997.

Føroya Musikkskúli · Falkavegur 6 · 100 Tórshavn · Tlf. 16462